

25.6.2014

Dnro 5418/4/13

Ratkaisija: Apulaisoikeusasiamies Maija Sakslin

Esittelijä: Esittelijäneuvos Tapio Rätty

TOIMIELIMEN PÄÄTÖKSEN TIEDOKSIANTO

1 KANTELU

Kantelija arvosteli sosiaali- ja terveystoimen menettelyä toimielimen päätöksen tiedoksiantoa koskevassa asiassa. Kantelija piti päätöstä ja päätöksen tiedoksiantoa puutteellisena. Jaoston kantelijaa koskevasta päätöksestä ei ilmennyt päätöksen tehneitä henkilöitä.

- - -

3 RATKAISU

3.1 Päätöksenteko hallintoasiassa

Hallintolain 7 luvussa on säädetty asian ratkaisemisesta. Mainitun lain 43 §:n mukaan hallintopäätös on annettava kirjallisesti.

Kirjallisesta päätöksestä on lain 44 §:n mukaan käytävä selvästi ilmi muun muassa päätöksen tehnyt viranomainen ja päätöksen tekemisen ajankohta. Hallintolaissa ei säädetä päätöksen rakenteesta. Hallintolain sisältämän hyvän hallinnon periaatteiden mukaisesti päätöksen täytyy olla kuitenkin selkeä ja ymmärrettävä.

Hallintolain 44 §:ssä on säädetty muista päätöksen sisältöön vaikuttavista seikoista.

3.2 Saatu selvitys ja arviointi

Sosiaalitoimen sosiaali- ja terveysjohtajan lausunnon mukaan ”Jaostolla on käytössään menettely, jossa jaoston päätökset lähetetään oikaisuvaatimuksen tekijöille tiedoksi pöytäkirjan otteina, joista ilmenee päätöksen tehnyt viranomainen, kokouspäivämäärä, päätös liitteineen, päätöksen perustelut sekä muutoksenhakuohjeet.” Edelleen lausunnon mukaan ”Asianosaisille annetaan erikseen pyydettäessä tiedot kantelijan mainitsemista laillisuus- ja järjestäytymistiedoista eli ns. kansilehdestä.”

Lausunnossa todetaan mm. ”Jos perusturvajaoston käytäntöä edellytetään muutettavaksi, aiheutuu siitä lisätyöväihteita jaoston päätösten tiedoksiantojen toteuttamiseen.”

Arvioin asiaa seuraavasti.

Hallintolaissa ei päätöksen tekijän tai päätöksentekoon osallistuneiden yksilöintitietoja ole nimenomaisesti edellytetty liitettäväksi osana päätöksen sisältämiä tietoja.

Hallintovaliokunnan (HaVM 29/2002 vp.) mietinnössä on todettu tältä osin seuraavaa. "Valiokunta toteaa, että hallintolain soveltamisalalla voi sinänsä esiintyä tilanteita, jossa ratkaisuun osallistuneiden henkilöiden nimien ilmaiseminen päätöksissä on vaikeaa. Pääsääntönä tulisi kuitenkin olla, että nimet ilmenevät päätöksestä. Valiokunnan käsityksen mukaan useimmissa viranomaisissa vakiintuneen käytännön mukaisesti päätöksessä pyritään ilman nimenomaista säännöstäkin ilmoittamaan ratkaisijoiden nimet."

Oikeuskirjallisuudessa on esitetty mm. seuraavaa (Olli Mäenpää; Hallintolaki ja hyvän hallinnon takeet, Edita, Helsinki 2008, s. 225). "Päätöksentekijän tai sen tekoon osallistuneiden ja esittelijän nimeä ei hallintolain mukaan nimenomaisesti edellytetä mainittavaksi. Pääsääntönä on kuitenkin, että päätöksentekijät mainitaan päätöksessä. Hyvään hallintoon voidaan katsoa kuuluvan, että päätöksentekijöiden ja esittelijän nimet käyvät ilmi päätöksestä, vaikka tämä voikin aiheuttaa teknisiä ongelmia tai hankaluuksia esimerkiksi massahallinnossa. Päätöksentekijöiden yksilöinti vastaa myös hallinnon avoimuuden ja vastuullisuuden vaatimuksia. Päätöksenteon valvonta ja yksilöllisen virkavastuu (PL 118 §) toteuttaminen edellyttävät nekin tietoa päätöksentekoon osallistuneista."

Mielestäni hyvän hallinnon periaatteiden mukaista on se, että hallinnossa asioiva ja palvelua tai tukitointa hakeva henkilö saa hakemukseensa asianmukaisesti perustellun päätöksen, josta ilmenevät kaikki päätöksen tekoon vaikuttaneet seikat. Päätöksen tehneiden henkilöiden nimillä voi olla ainakin joissain tapauksissa merkitystä asianosaiselle. Korostan, että asianosaisen kannalta on tärkeää, että hänellä on mahdollisuus päätöksen saatuaan arvioida kaikkia asiaan vaikuttavia seikkoja harkitessaan esimerkiksi muutoksenhakukeinojen käyttämistä asiassa. Tämän takia päätökseen tulisi sisältyä myös päätöksentekijöiden nimet.

Totean vielä seuraavaa.

Tiedossani on, että hallinto-oikeus on eräässä toimeentulotukea ja kantelijaa koskevassa ratkaisussaan katsonut, että "kun jaoston pöytäkirjan otteesta oli puuttunut pöytäkirjan kansilehti, ei hänen ole katsottava saaneen päätöstä asianmukaisesti tiedoksi". Hallinto-oikeus on siis kyseessä olevassa ratkaisussaan --- katsonut, että päätös ei ole ollut hallintolain tarkoittamalla tavalla täydellinen. Selvityspyynnössäni olen viitannut kyseessä olevaan ratkaisuun.

Sosiaali- ja terveystoimella on ollut tiedossaan hallinto-oikeuden mainitusta päätöksestä ilmenevä hallinto-oikeuden käsitys siitä minkä sisältöisenä toimieliimen päätös tulee tehdä ja miten se tulee antaa sosiaalihuollon asiakkaalle tiedoksi.

Päätöksenteossa hallintotoimintaa sitovia oikeuslähteitä ovat lainsäädäntö, lainsäädäntöön rinnastettavat sopimusmääräykset sekä muun muassa yleiset hallinto-oikeudelliset periaatteet. Näiden oikeuslähteiden noudattamiseen on hallinnon palveluksessa olevalla oikeudellinen velvollisuus. Vakiintunut oikeuskäytäntö kuuluu myös hallinnon oikeuslähteisiin. Sinänsä vakiintuneesta oikeuskäytännöstäkin voidaan poiketa eikä poikkeamista voida pitää virkavirheenä ellei poikkeamista voida osoittaa selvästi lainvastaiseksi. Vakiintuneella oikeuskäytännöllä on kuitenkin tosiasiallisesti tärkeää hallintoa ohjaava tehtävä. Mielestäni tuomioistuimen päätöksen sivuuttaminen ja yksittäisen kuntalaisen alistaminen

valitusprosessiin, jonka lopputulos on ennakoitavissa hänelle myönteiseksi, rikkoo hallinnon lainalaisuuden periaatetta.

Nyt kysymyksessä olevassa asiassa hallinto-oikeus on nimenomaan kaupunkia koskevassa ratkaisussaan päättänyt muun muassa siitä, millä tavoin sosiaalihuollosta vastaavan toimielimen päätös tulisi tehdä ja mitä päätöksestä tulisi ilmetä. Mielestäni sosiaalitoimella on ollut velvollisuus noudattaa päätöksenteossaan sekä päätöksentekoa koskevassa ohjeistuksessaan hallinto-oikeuden sen toimintaa koskevaa päätöstä. Totean, että tuomioistuimen ratkaisussa on kuitenkin aina kysymys yksittäistapauksen ratkaisusta. Tuomioistuimen kannanotto voi kuitenkin sisältää sellaisia palvelun järjestämiseen ja soveltamiseen liittyviä seikkoja, jotka on otettava asianmukaisella tavalla huomioon viranomaisen toiminnassa.

Kiinnitän sosiaalitoimen vakavaa huomiota edellä sanottuun.